

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Astrologica operatio anni 1502

Muntz, Johannes

[Wien], 1501

[Text]

[urn:nbn:de:bsz:31-304143](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-304143)

AD SPLENDI
æquestris ordinis
Iacobum de Lan-
Suciæ: dictatore
questorem,

DLSSIMVM
Virum: dominum
dau: tam sapientē
quam Austrie fidē

In iudiciū iohannis Muntz Præfatio,

Stellarum leges: rutilantis fœdera cœli,
Diuinæq; nouum molior artis opus.
Et iuuat ascendisse polum: didicisse sub alto
Egregiis quædam sollicitanda uiris.
Euentus: & magna canam miracula regē:
pposito fœlix sis iacobe meo,
Sive bonis legem dictas & iura suæ:
Iusticia pollens conspicuus q; tua,
Sen quarls auri solerter munera puri:
Austriacum pendit quicquid ubiq; solum,
Frigore torpentes hiemes: lentumq; calorem:
Ventos: & pluuias: nubila crassa poli,
Fulmina: uibrantes ignes: cœliq; fragorem:
Quæ subsūt astris corpora: fata: uia.
Affectus: artes: studium: magnosq; labores:
Imperium: luxus: ocia: bella uirum,
Hoc opus ardenti spero superare labore:
Si pergas lætam ferre salutis opem.

Deus optimus maximus oim reruz opifex ac
potētissim⁹ astrozū moderator quā cernim⁹
celozū machinā cōstruit: vt p māifestissima
potēcie sue opa tandē ī sp̄hsibilē diuinita
tis maiestatem amplecteremur ⁊ agnoscere
mus. vt habz magn⁹ indeozū rex. Atz post⁹
q̄ certissima quadam euidentia ducimur his
celozū ac syderū ampagibus fieri ḡnari inqz
z corrūpi q̄ celo subdunt oia hac de re magz
certificamur: quē admodū Ptholom. in as
tronomica sciētia pitissimo placuit: ppositiōe xiiij. prime ptis Cui⁹
rei familiarissimū ponit ab haly exemplū Eteni vbi gl̄q̄ p nouerit
euenire alicui egritudinē calidā atqz siccā de natura ⁊ condicione
martis: eniti poterit ante illū sydereū insurū vt is ad cōplexionem
imutet frigoris at sit hūiditatis p̄cipē: itaqz stellaz illaps⁹ aliter
egritudinē causatur⁹ t̄pamentuz in ipso tandē efficiet. Que cū ita
se habeāt ac tate sint astrigeri vires orbis. Ego Ioannes Alduntz
ex plabeurū nō spernēda quorū daz admonitōne duct⁹ ⁊ quadā as
trotologie pitia fret⁹ effigiare accingor. Anni salutis 1502 euentus
nō modo corporeos: Sed ⁊ aiales e sordib⁹ infecte nature pullulā
tes. de bello inqz ⁊ id ḡns alijs De pace insup ⁊ religione dum mō
hec oia ad laudē faciā ⁊ gl̄iam dei oipotētis. marieqz d̄ginis inte
merate ⁊ auidissime quorū daz hoim nrī seculi vel expectationi vel
poti⁹ curiositati sint respōsura. Saluis igit p̄ceptis ac doctrinis
katholicis. feriatim (vt solet) adhibito tractatū ⁊ capitulozum in
teruallo: iesu christo auxiliū ferēte: ad institutū psequar

Tractat⁹ p̄mus de radicib⁹ ⁊ p̄mus eius caput de
orbe magno ⁊ magnarū coniunctionum p̄fectionib⁹
cum figuratōnibus anni presentis ⁊ eclipsibus

Non abs re fieri solet vt cause p̄mittant q̄niaz ea nocioza p̄ hi
oz ea q̄ quia est traditur Vnde nō absurde primo de auditu philoso
phico aristo: scripsit. Encia nob̄ eo manifestiora cerciozaqz esse q̄
d̄fusiora sūt. Deide p̄ticulariū nobis patere audituz: q̄ sit vt circa
vniuersalē reuolutionis periciam primo nobis obuiā venit orbis
ille magn⁹ 15 cui p̄sident luna cū leonis signo diuisor inuentus ē sol
cum libra in 23 gradu Ceteris breuitatis gracia recisus Occur
runt due in hoc anno eclipses Altera maioris altera minoris lu
minaris emerget: P̄mo eueniet sol eclipsis 10 punctoz p̄pe cau
dam draconis. in libra. sabbato post michahel. p̄cipiū hora sex
aij

ta minuto. sed medium hora octana minuto nullo. finis hora nona
minuto septimo ante meridiem in oriente quare eius effectus de puncto
eueniet ascendente libra subsequenti scorpione. Altera lune trium
punctorum. pro caput draconis in pesto sancti galli. Principium
hora undecima minuto tricesimo quarto. Ad medium hora duodecima
minuto tricesimo quinto. finis hora tredecima minuto tricesimo
sexto post meridiem in medio coeli. quare eius effectus post dimidi-
um annum eueniet ascendente leone.

¶ Caput secundum de totius anni partium dñis

¶ Antecessores nostri haud parum utilitatis credebant existere in eo
Si rite anni dñatores designarent. Sed quia signum ascendens mobi-
le est quo fit ut singulis quodris anni singuli dñatores possint Teste albu-
asar de floribus quidem in hec verba Scito quod annus cum fuerit eius ascen-
dens in fortitudine sua in eodem anno hora descensionis solis in arietem
cum fuerit ascendens signum fixum non reuoluas quartas in eodem anno po-
terit enim tibi sufficere. ascendens eiusdem anni si ducta est huius rei est
signum fixum porro si fuerit signum commune necesse est sepe ut reuoluas
annum ad horam descensionis solis in primum minutum libere si autem fuerit ascen-
dens signum mobile necesse est tibi equare introitum solis in omni quarta ex-
reolutioe hec ille. Sed quia ascendens est signum mobile. quare alter et
alter eligat dñus per quartas cum dñantibus generalibus. generaliter
quia anni dñus et presertim veris luna quia in ascendente. araltatioe. tripli-
citate et termino cui codominat venus. Saturnus enim et mars pegrini
dñio priuant sic iupiter. sol cadens et si sit apodiatus non dñatur mer-
curius in suo detrimento et casu non dñatur cum enim in punctionali et con-
iunctionali luminaria non eliguntur per eis maxime introitus suffice-
re videtur. Estatis dñus mercurius in septima domo et sua triplici-
tate Autem dñus iupiter secundum albuasar. Item luna dñatur
quicquid ceteri minus efficaces.

¶ Tractatus scilicet de Euentibus coeli afflatibus accessorie.
comitatus et primus eius caput de egrotationibus tunc dñis

¶ Cum morbus sit humorum distemperatus quod dubitare poterit huius-
ce rei causa ex coelestibus afflatibus posse inueniri scilicet saturni et mar-
tis ratioe. nam infirmitates et morbos inquit ptholomeus Saturni et mar-
tis aspiratioe phisici Habita igitur diligenti indagine inuencio saturni
scilicet infirmitates longinquas tabefactiones et exsiccationem cor-
porum febre terciana et timore mortis. Sol scilicet infirmitates per quas mul-
tum impediunt homines in estate debilitates infirmos. et quia fere om-
nes planete per maiori parte pegrini. scilicet autem homines erunt debiles in
corpibus nescientes sui morbi rationem. Temet enim in infirmitates in

fureculis brachijs: intestinis colica p lixe z ples z erūt dolores cau-
sa veneris. z sanguinis coloris nigri. phrenesis dolorū oclorū z ca-
pitie sat urnus et mars testatur pro peste z timore mortis. pcludit
g illū annū nō salubrem futurū sed mltis z varijs morbis seuiturū:
at tñ nō vsqz adeo magnā pestē s; mediocrē ptendūt.

¶ Caput secundū de Dijs z bellis

¶ Cause odior ac belloz gemie reddūt supe scz z iferiores. Prox-
ime nobis efficiunt Auri z argēti possessionib; z terrarū diuisiōi-
bus. An z veteri iure dici solet hoc meū istud tuū. Supe dō cause
pstellatōes magne z psertim martis instigātes corda hoim facili
irritamto ad malū. An albumasar i florib; Sciētia inqt bellorū
z discordie est ex martis loco. habita igit inqstioe diligēti ex mul-
titudine testimonioz. Repitur ann; nō sine bell. Saturn; z mars
bella significant. iupiter tamen suo interuentu vtramque rabiem
saturni z martis mitigabit z si qua erunt bella. his potietur victo-
riā q sue milicie iustā occasionē habet. z luna signat iugulatōez in
potationib; z iuiuis. Subingeret mercuri; fraude sua sanguis
effusioz Jupiter exercitatioz futurā in armis tpe autūnali feat.
Sili; mō ariet; caput guerras. odia z bella ad orientalem plagam
Eciaz principes suis bellis in cōmoda assequē. z psertim in italia
vbi romāi armis se accingēt z res romane in pcellis z vētis agēnt
colligo ergo istū annū nō sine riris z bellis abiturū psertim in his
terris hoies magis estuatuos qui geminis subiecti sūt

¶ Caput terciū de Caristia z amone sufficiētia

¶ Omnib; fere cōstat hominib; generalē esse caristiā z speciales
Primā per totū aliquod clima vel qsi p quālibet specie annone p
cipue frumēti aliā aut p partē climatis et vnā aut plures species z
maxime nō frumēti. Defect; aut talis ptingit ex abductioe vic-
tualium regionis in regidē z huiusmodi. Ande varijs inspectis
causis ex multitudine testimonioz ann; iste defectū paciet in vic-
tualib; Destructō erit aialū aquaz defectō z In fructib; videbi-
tur palor messium impedimētuz in bestijs domesticis maioribus
Ande pisces vilescēt i vere z estate victualia mltā in autūno oleū
in caro foro in hieme victualia grauabuntur Mars signat dimi-
nutiones auiū mltas herbas et pascua animalū mediocritatē in
arborib; minuent messes arenales cū pspertate ceteroz fructuz
Jupiter aut signat nō esse anni omnino grauitatē p cipue frumenti
Ande cōcludit ēē variū Quare descēdēdo ad picularia frumē-
tum erit boni et melioris stat; in crescētia cū grauitate p cū i vere
In estate piclūtatū venus tñ mitigabit minoris p cū
aiij.

piculū feret pui ꝑcij In hieme semēta fortificabunt cū puo ꝑcio z
eq̄li defectu ¶ Ordeum vilis ꝑcij in vere In estate meliorabitur
stat⁹ eius mediocris ꝑcij in autūno indifferēter ꝑpetētis ꝑcij In
hieme hiemale paciēt dānuz in medio statu ꝑcij ¶ **W**isa Adiliuz
Cepe cibi acri in vere fortificabunt cū mltitudine pauci ꝑcij In
estate mlti defect⁹ erūt cū piculo in ꝑcio In autūno parit ꝑ satur-
nuz mediocris ꝑcij In hieme sufficiēter inueniēt cū ꝑcio ꝑpetē-
ti ¶ **L**entes cibi acuti atqz herbe acutū hñtes sapores cū vilitate
ꝑcij deficient i vere In estate augmētabunt cū ꝑcio vario In au-
tumno instabilis stat⁹ cuz infortunio. ꝑco tamē ꝑpetēti In hieme
in copia repient cū fortificatiōe magno valore ¶ **R**isi in vere ha-
bundabunt cū gūitate ꝑcij In estate piculū sustinebūt cuz vilitate
In autumno penuria cum periculo vilis ꝑcij causāte marte In hi-
eme aut⁹ deficient in natura parui ꝑcij

¶ **S**uccar⁹ bōber et ap⁹ s et silia aialia tpatā humiditates hñcia
varia picula sustinebūt in vere vilis ꝑcij Inestate modico melio-
rabit status eorum vilis tamen ꝑcij In autūno augmētabūt ali-
quantulū nō tñ ascēdēt in ꝑcio In hieme vario stabūt statu i ꝑcio
tñ non ascēdēt ¶ **D**actili z alij cibi dulces in vere habūdabunt
cū grauitate ꝑcij z bono flore Inestate vario stabūt statu tñ timef
piculuz martis In autūno valebūt z boni erūt ꝑcij In hieme cuz
aliquali periculo differētis ꝑcij ¶ **A**del in vere in vario erit statu
mediocris tñ ꝑcij Inestate habūdabit cū descēsiōe ꝑcij In au-
tūno in mediocri statu vilisqz ꝑcij In hieme stabit in periculo
et fere nullius ꝑcij ¶ **V**inee siue vina pericula timeant saturni
in vere venus tñ mitigabit vinum variꝑ ꝑcij nunc ascēdet iā
descēdet nō tñ in vili ꝑcio In estate in optimo statu erūt vinee tñ
vinū ꝑpetentis ꝑcij In autūno mediocris erit stat⁹ videmꝑ vnde
mediocriꝑ aliqui colligēt cum piculo martis vinum tñ minoris ꝑ-
cij In hieme fortificabunt vinee z ascēdet vinū i ꝑcio ¶ **O**leū in
vere habūdabit i caro foro puenerē In estate parit i copia inuēi-
etur minuet tñ in ꝑcio In autūno copia cū aliquali grauitate ꝑcij
piter sine defectu i hieme cū ꝑcio ¶ **F**ruces i vere bñ florescēt ha-
būdabunt z magni erūt ꝑcij piter i estate habūdabūt descēdēt in
autūno piter nō mētū tñ variabunt in ꝑcio In hieme aliquātulū
deficiēt in mediocri ꝑcio ¶ **C**itrulli cucurbite cucumeri z alij cibi
amari in vere bñ stabūt z habūdabūt cū quātitate ꝑcij In estate
sat⁹ inueniēt vilis ꝑcij In autūno piculū paciēt cū puitate ꝑcij
In hiē habūdabūt cū varietate ꝑcij ¶ **V**enatio copiose habe-
bit in foro mediocri i vere In estate piter vilis ꝑcij In autūno et

hieme nõ erit defect⁹ cū aliq̄li magno ꝑcio ¶ Sal sufficient^r i ne-
niet de ꝑpetūti ꝑcio in vere Res salite in estate habūdabūt i bo-
no ꝑcio In autūno silr nõ deficiēt cū ꝑzi ꝑcio silr z i hieme varij
tū ꝑcij ¶ Dedicamīa dulcia in copia inuenient satis magni ꝑcij in
bre In estate habūdabūt cū quātitate ꝑcij vt i vere In autūno in
magna copia cū vilitate ꝑcij In hieme ꝑpetent habebūt cū aliq̄li
vilitate ꝑcij ¶ Dedicamīa acra habūde inuenient pui ꝑcij in vere
In estate in vario statu mediocris ꝑcij In autūno mediocris sta-
tus parui ꝑcij In hieme copia competētis fori

¶ Capitū iij de metallis z subterraneaz rez nascēcijs.

¶ Plumbū cū ferro nigro ꝑ eoz ꝑcatorē varie inuēctōis ꝑcij nõ
magni i vere In estate ꝑciorat status. minoris ꝑcij pū in autūno
deficiētia cū paucitate ꝑcij In hieme mediocris status ac ꝑcij
¶ Stannū aliene inueniet in hieme deficiēt qui vsū habēt debi-
lis ꝑcij preter quā in autūno ascēdet in ualoz ¶ Cuprū ferrū ru-
brum z sulphur habūdabunt in autūno z hieme min⁹ in vere z es-
tate ¶ Aurū i estate z autūno q̄ ad alia tempa plus deficiet me-
diocris in vere z hieme stabit ꝑdictiōe ¶ Argētū z Asurū citrinū
in prima medietate mediocris copie minoris in altera ¶ Argētū
viuū cū defectu erit in vere venus tamē augmētabit in estate pui
ꝑcij vnde minorabit eius status in altera medietate.

¶ Caput v. de generali hoim statu z ꝑdictiōe.

¶ Ex significatōe saturni erit ericatio corporis inuolutio mentis
angustia curiositas in multitudine: Inter fratres rixa ꝑ tristabitur
frater cū fratre absqz causa occultatio ꝑsulū z scribarū fuga eorum
militudo diū sita: iter supiores z rusticos instabile vlg⁹ ꝑtinue em
mutabit de oppiōe i oppiōe ¶ An paciēt suspēdia rez fere oim vul-
gi erit deiectio deficiētia z debilitas ¶ Nū vtent iurijs z litigatiōe z
solitudie causa illaz habebūt etiā sōnia cū mltitudine fantasina-
tum Erunt inter eos rumores terribiles z significatō ex mercurio
alicui⁹ magni futuri ē ¶ Vtēnt plus solito armis z istrumētis ferres.

¶ Caput sextum de priuata cuiusqz hominis con-
ditione z primo de hys qui saturno affiantur.

¶ Homies melōcolia viciati subiliorib⁹ inepti actib⁹ quibus a
natura niger aut viridis color ꝑueniūt Agricole videlicet Coziarij
fossores. balneatores. calcearij. lutifigli. z quicūqz sūt terre oparij
De hinc solitarij. decrepiti senescētes atque molitōres (ex eorum
ꝑcatorē distracti erūt i mētib⁹ mali inter se ꝑpiquos z dilectos ꝑi-
culū in itineribus hereditatib⁹ possessiōib⁹ thesauris z reb⁹ ab-
sconditis ꝑsertim in vere in estate statu habebūt pegrinū caueant

a mercurialib⁹ ⁊ soli subiectis In autūno piter in fortunabunt nō
tū propōsita eorum conseqūtur vnde erit destructio domorum re-
ligionis ⁊ descensus horribiliū super eos.

¶ Caput vij. de hijs qui Jouis dominio subdunt

¶ Homines sanguinei naturali quodā instinctu magistratū ⁊ et
dignitatū appetitores q̄ potissimū rubicūdo colore aut q̄ huic ē ⁊ si
nō oblectant q̄les sūt Cardinales. episcopi. ⁊ siles. canonici dicta-
tores atq̄ ciues Generosi sapiētia p̄diti Jurisperiti doctores pre-
lati legū interp̄tes ⁊ canonū expositores p̄fecti parrochij. p̄dica-
tores ⁊ in vniuersū omniū huiusmodi nature affines impedimēta
patient ⁊ ab alijs carebūt subsidijs p̄ paucitatē donationū. frustra-
cio erit cū solitudine erga. p̄inq̄s In autūno optim⁹ erit eorū sta-
tus p̄cipue a marcialib⁹ In hieme eorū minorabit ⁊ dicitio maḡ a
venerēsbicctis In vere debilitē se habebūt sibi ipsis vacātes in
estate sūt piculū patient in iumētis ⁊ infirmitatib⁹ tamē in tempe-
ralibus p̄sperabunt p̄ venerē Mars signat eos surgere ⁊ tra se ex
sugessione subditoꝝ ⁊ viliū hominum.

¶ Caput viij. de Marscialibus

¶ Colerici ad irascendū p̄nozes: quos color ignis istar cādēscēs
naturaliter delectat strēni milites scz exercitiū impatores quiq̄
in bello p̄sūt autores belloꝝ atq̄ milicijs suffecti agminū cēturi-
ones ⁊ auxiliatores Castellani. armigeri. stipēdijs p̄ducticijs quiq̄
ad effundēdus sāguinē enitunt Cbirurgici. aurifabri gladioꝝ cul-
fozes sufferratores rasoꝝ ⁊ q̄cunq̄ ferro aut maleo opantur In-
super Istimularij. fabri carpētarij ⁊ quoz in officina ignis p̄statur
debilitē se habebūt tanquā ab alijs relictis p̄cipue mercurialibus
in vere In estate sūt nō fortunabūt a veneri tū subiectis bene ha-
bebūt nō min⁹ picula timeant in autūno tū optime sperēt a iouis
In hieme penitus sibi ipsis relictis tanquā pegrini debiles vaca-
bunt Unde aliqui p̄surgēt contra eorum supioꝝ.

¶ Caput nonū de Solaribus

¶ Reges. principes ⁊ alioꝝ stat⁹ viri. magnates scz p̄mates atq̄
ab alto sanguine ducti quosq̄ in vniuersū purpure⁹ color inuat et
quib⁹ ingemita ē aurei color appetēcia q̄niā eorū scator ostēdit glo-
riam ipsis ⁊ sublimitatē ascēsiones vtilitates ⁊ p̄fect⁹. affectū in re-
bus diuinis In vere optimū tenebunt statū sibi ipsis sufficientes
In estate in piculo stabūt timeāt a p̄rijs ⁊ saturninis sūt in autūno
caueant periculum ne saturnini ⁊ mercuriales eos impediānt In
hieme mediocris eorū erit stat⁹ caueant a lunaticis sol signat eos
ocultare secreta eorum.

Caput decimū de his qui veneri obsequunt
Clegmatici qui suapte natura Ceruleū colorē affectant quales
sunt mulierosi. & mulieres. matrone. puella. cātores. cythariste. lu-
fores. tibicines. & pictores. & dehinc muliebria ornamēta elaborā-
tes. sartores. fidicines delicati quiqz festiunt p̄ciosis luxu stuitates
gule indulgētes deditissimiqz voluptatibus omnib⁹ In vere bñ se
habebūt in victimis ministris lucris & victu associabunt merca-
rialib⁹ In estate male habebūt in reb⁹ p̄ijs & negocijs & ne iter se
discordēt plus solito associabunt marcialib⁹ caueāt tñ a mercuriali
b⁹ In autūno debilis eorum erit stat⁹ p̄sumēt tpa sine fructu caue
āt a v̄lgo In hieme s̄lfr debil⁹ stat⁹ eoz et mag⁹ in itinere & religioē
a iouis & v̄lgo caueāt Adretrices dir̄tpiēt p̄eros & puellas ad
captiuitatē ducētes m̄lieres m̄plicabūt causas ad maritos q̄ rec
tificabunt rixe enim mulieruz mittigabunt facillē habebunt par
tum licet in nupcijs timenda sint picula.

Caput xi. De mercurialib⁹.

Cstudētes quinqz scriptores arithmetici. astronomi. geometre
scolares ingenio valētes & m̄gri artū p̄fessores dyaletici rethores
stqz poete & quicūqz alioruz ingenuitate animi pollētes ac p̄fisi vt
Diuinatos nūmularij & mercatores qui flauo colore admodū
cupiūt In vere debilitat stabūt in su⁹ negocijs caueāt inimicitias
& calliditates & debilitatē ingenioz & tarditates in oibus negocijs
suis peregrinationē cū detrimento caueāt caute inter se ne mutuo
plus solito decipiāt In estate optim⁹ eoz erit stat⁹ in nupcijs mu-
lierū associabunt veneri subiectis cū p̄ficuo In autūno male sta-
būt omnia fere eoz incepta impediēt caueāt inimicitias tristiti-
as labores & mala a p̄rimis & occultis inimicis Jupiter tñ signat es
p̄sp̄ra itinera somnia delectabilia rumores gratos In hieme de-
trimentū timeāt inter amicos & proximos ne decipiant debilis em̄
& alien⁹ corū erit stat⁹ mercuri⁹ signat secretaz sciētiarū apparēciā.

Caput xij de his qui Lune sūt subditi.

Culgares vt nunciij viatores nauū gubernatores & quicūqz
sūt errabūdi glaucū colorē ingenue obseruantes & n vere debiles
erūt i suis negocijs & p̄cipue i corporū qualitate & infirmabunt in
capite bene habebūt a saturninis & mercurialib⁹ In estate medi-
ocriter stabūt caueāt a saturninis In autūno p̄ictabit eoz status
caueāt a veneri & soli subiectis In hieme optime habebunt in pos-
sessionib⁹ amicis thesauris & reb⁹ absconditis caueant tamen a ve-
neri et soli subiectis.

Capitūm xiiij. De tribus hominū sectis
& primo quidem de fide Christiana.

C Principes & superiores cristianoꝝ bonoꝝ erunt facierũ & pulchri. vtenĩ homines rethorica dialectica bonis moribus bono animo tēperatiã & subtilitate rerũ & subtili deceptiõẽ inuicẽ nobiles & superiores erũt fortes & puidi mltã milicia in instrumentis bellicis Gubernatio militũ ingenĩũ largitas ꝑgregatio peccuniarũ & dispersio earũ mūdicia in cibo potu & indunẽtis ꝑsequenter egritudines sanguinis feruorẽ corroborabit dolor pregnatarũ.

C De Judeis

C Judeoꝝ significatores signãt multas natiuitates eoz superiorum Erũt audaces austeritate fraude & deceptõẽ angustijs & tristicis eueniet eis derisio timeãt egritudines in stomacho & ore cuz timore mortis corroborabit sup̄ pregnantes ptus conuersacio in scripturis cũ mūdicia & sciẽcia statutorũ exercebũt multa sp̄salia solaciũ eoz ad inuicẽ exercebũt doctrinã & ingenĩũ colligent margaritas aquaticas ampliabuntur egritudines & vlcera rumores terribiles cum multitudine inimicorum.

C De Turcis vel agarenis

C Ex scatore turcoꝝ p̄cipes eoz magnãtmi & ciues vtenĩ instrumentis ferreis & armis lite ꝑbustione & igne deueniet eis derisio in actionibus suis expãdet mors in eis multiplicabũt itinera oculorũ dolor & capitis diuincõ in suabilib⁹ ꝑdensa hoim inq̄sõ reddituum domoꝝ et tendarum plus induent rubeo q̄z vestimentis alijs detrimẽtum adueniet ciuib⁹. vs̄ sup̄ ꝑmestides potatões & conuẽtiones prosperabit tamen res plebis.

C Capitũm xiiij. de quibsdã psonis speciatũ. & in p̄mis de sanctissimo Alexandro Romane ecclie pontifice.

C Sanctissim⁹ papa alexãd. vt fert ei⁹ scator bonũ habebit a uẽeri s̄biect⁹. vñ letabit & lipidabit moriet aliquis eius nutrit⁹ quẽ tenet loco filij fortificabit in suba i vere multiplicabit eius reddit⁹ cum p̄speritate Caueat ptim a saturninis & marcialib⁹ In estate versabit i negocijs nuptiarũ & reb⁹ muliebrib⁹ cũ s̄rietate & guerris & bellis In autumno in optimo statu erit Circa religionẽ & pegrinationẽ suã erit ocupatio bona recipiet a marcialib⁹ quib⁹ amice associabit In hieme associabit lune s̄biect⁹ Caueat a ueneri s̄biect⁹ Intromittet se de fratrib⁹ amicis & dilectis in mādatis & religiõẽ.

C De sacra Māestate Regis Romanoz

C Inuictissim⁹ & gloriosissim⁹ rex Maximilianus semp augustus in priori manebit statu faciet em̄ que indigne ferẽt qui nõ magno fauore eius honorem tuent̄ erit magnificus in ordinationib⁹ p̄stinorũ i duab⁹ sequẽtib⁹ tercys sc̄z a mayo in. s̄iue anni gaudiũ erit

ei cū veneri subiectis Non. qui nō tendūt ei multū bonū sequitur
alioꝝ p̄silia Infirmabit. eius vꝑoz in rebus martialibus stabitur
armis z alijs bellicis Coniūgent ei saturnini z mercuriales.

C De illustrissimo vngarie z bohemie Rege.

C Clarissim⁹ rex ille vt fert eius p̄cator augebit in valozē diuicijs
pannis reb⁹ suis diligēt eum p̄ sanguinei sui z faciēt ei bonuz cre-
cet suum posse in p̄cio valozē nobilitate z fama habebit fortunam
p̄tra inimicos suos Intromittet se de laborādo terras habebit sō
stancias sine labore apodiabit se de inimicis suis Caueat casum
ab alto vl bestia.

C De Venetorum dominio

Veneti erunt magnanimi vtent̄ instrumētis ferreis armis et
similibus cum interfectione lite z p̄bustione adueniet eis derisio
in accionib⁹ suis mutabiles erūt de hoc in hoc. multiplicabit in e⁹
seperacio perigrinatio z itinera Oculozū dolor z capitis pauca
reddituum acquisicio z tendarū.

C Capitulū 1 5 de reuolucioē saturnali

Ne mirent̄ hoies hoc seculo nostro tā mirabiles effect⁹ Immo
hui⁹ modi euenturos nō formidēt placuit certos enūerare effect⁹
p̄ reuolutōes saturnales Juxta illud cameracensis regnoz p̄mu-
taciones nō solū cognosti habent a p̄iunctioē saturni z iouis sedet
ex reuolucionib⁹ decēnalib⁹ saturni quaz quelibet 300 p̄tinet an-
nos De quib⁹ vna nunc n̄ris p̄pletur temporib⁹ Unde tempore
diluuij p̄pleta fuit vna talis z itez p̄pleta alta turcis babel p̄struit
z sequit̄ p̄fusio liguarū Completa tercia regnū assirioꝝ orit̄ incipit
ydolatria Quarta abrahā nascit̄ treueris extruit Sodomā z go-
morā subuertunt Quinta ars arandi inuenit̄ athene cōditur io-
seph a p̄barone suscipit̄ z sequit̄ fames in vniuerso egipto z iudea
Completa sexta nascit̄ moyses z aaron p̄barao ī mare rubro sub-
mergit̄ Troja p̄struit In italia reges regnoꝝ incipiūt Completa
septima Troja atrociter vastat̄ regnū lacedemonioꝝ orit̄ eligitur
primus rex saul in israhel Sequit̄ regnū dauid z salomonis Com-
pleta octaua monarcha assirioꝝ cessat z regnū macedonū oritur
rhoma condit̄ regnuz romāoꝝ orit̄ vsayciū mittitur Cōpleta nona
niniue destruit̄ templū salomonis incendiū regnū persarū orit̄ z se-
quitur transinigracio babilonis Decima apparuit alexāder mag-
nus qui mirabile victorias breui tempore de toto mundo habuit
Undiqz vox sanguis z clamor regnū persarū destruit̄ Completa
vndecima venit̄ secta noua cuz p̄mutacōē secte iudatice monarcha
romanoruz incipit̄ colonia p̄struit̄ Completa duodecima ecclesia
p̄ cōstantinū dotat̄ z plures sequit̄ synodi p̄pter altricatiōz doctorz

varij em̄ varia de h̄ijs sc̄ieiebant Completa tredecima venit macho-
 metus d̄anatus R̄homanū imperiū incipit deficere irrecupera-
 biliter Decima quarta multe diuinitates surgūt sc̄adaloſe in eccle-
 ſia H̄es h̄unoz ī p̄anoniā p̄mitit̄ v̄cūt diuidit̄ impiūm quidā tan-
 tum in italia quidā tantuz in alemania regnare incipiſit Completa
 quindecima p̄ſtātino apolis a gallis z venetis capit̄ plurima naſ-
 cuntur monſtra prodigia z ſigna apparēt horribiliſſima cruces di-
 uerſoz colorū in aere patenter reſplendēt duo incipiūt ozdines mē-
 dicanciū dominici z franciſci que fuit res mira z magna in eccleſia
 tartaroz̄ dominii incipit̄ Cameraceniſis vbi p̄i^o inquit 1489
 vel circiter completū iterū erit reuolucioniſ saturnine ſez ſede-
 cime z verius Anno d̄ni 1496 quando ſaturnus intrat arietem
 Juxta verū motū de qua dicit̄ Tunc erit peſtis z mortalitas in to-
 to mundo Erunt regnoz z terrarū p̄mutatiōes bella multa z mi-
 rabilia in mundo p̄cipue anno d̄ni 1504 p̄pter ſere omniuz plane-
 tarū in cancro p̄iunctōz erūt pluuię multe z inundaciōes zc̄ Has
 itaqz p̄tingencias varias que ſub diuerſis ſaturniniſ reuolucioni-
 bus enemiēbāt Ideo adducere ſtatui vt qz inſtātib⁹ n̄ſis n̄ſc̄ tem-
 poribus talis currit reuolucio ex qua ſine dubio mirabilia eueni-
 ent z aliqua venerūt Quare nemo in t̄re p̄iternaſ aut animo deſpe-
 rat ſed ſciat ſimilia ſub alyſ reuolucioniſ eueniſſe Quid^o itaqz
 eſt de^o q̄ ſtellarū ē creator qui ſicut volēs celā planetarūqz curſ⁹ in-
 ſtituit ſic z miſericordie ſue gracia oia in meli⁹ p̄uertat oportet em̄
 talia vt idem ſaluator̄ predixit fieri erunt inquit ſigna z terrores
 de celo vt ſic qui pietate noſtre negligunt ſaltem ſtagellis p̄teriti
 ad eū accedant hec cameraceniſis hec dicere volui nō tanquā ad in-
 diciū p̄ticulare anni p̄tinēcia ſed ad plures annos ſez tempora n̄ſc̄
 noſtra in quibus autem annis hec vel alia ſiant z in quibus locis
 in quifitione indiget laiozi .

¶ Tractatus tercius de aeris alteritate z primū
 eius Caput de peruulgata aure diſpoſitura .

¶ Quatuor ſūt t̄pa inquit prolome⁹ ver cuz eſtate cumqz autum-
 no h̄yems quoz̄ ver calozē ab ariete z humiditatē optiet Eſtas a
 cancro calida eſt cū ſiccedine Hiſ ſubit autumn⁹ cū frigore ſict⁹
 a libra Hiems vero a capricorno cū frigore h̄umens hec tempora
 quamuis ſolari latione ſic diſponant̄ t̄n ab alijs ſiderib⁹ aliter q̄n-
 qz ferētibus inuicē mutant̄ inquit enim haly habenrudian plane-
 te opus ſolis atqz lune inclināt ipſoſqz ad ſuoz̄ operum naturas
 deducāt Saturn⁹ enim frigus ſignat cū multitudine nebularum
 corruptionē p̄plexionuz aeris impedimentum ex pluuijs paucitas

squaz focium eciam pluuaru q̄ veniunt tpe insolito validi venti
z ignes pericula in subterraneis vt dicere paruos terremot⁹ fla-
bunt venti orientales z occidentales.

¶ Caput scdm De prima anni quadrante.

¶ Introitus anni tepus scz interualli erit teparatu a frigore pro-
spira aura flatus ventoz septendriualiu cum multo casu niuu
multitudo aquarum longa byems zc

¶ Dies

¶ Circa circūcisionis domini nubila cū mutatione aeris missua
vel sequente serenitate tertia feria post circūcisionis dñi ad humi-
ditatē declinabit z fortassis niues In crastino epiphanie turbule-
cia cum ventis pluuos vel niues expellēt⁹.

¶ Coniunctio Februarij

¶ Dominica post epiphanie hō 2 minuto 13 ante meridiē ad
humiditatem tendet cū tempancia frigoris pluries serena cū vē-
tis marte sic operante

¶ Positio Februarij dominica septuagesime hora 9 minuto
24 ante meridiem plus humida p saturnū nebule siue aeris grossi-
cies cum instabilitate ionis z martis.

¶ Dies

¶ Circa 3 feriam post triū regū apercio p humiditate In cras-
tino octaue epiphie nubila cū vētis In pfecto z festo atomi niues
z frigora generabunt z vēti z p certa testimonia ad dies plures du-
rabit Circa festum sebastiam liquiditas cuz temperacia frigoris
testimonia martis serenitate nō exclusa subsequētib⁹ ventis In
crastino puerfionis sācti pauli mutatio aeris p humiditatē Sab-
batho post pauli venti niues expellētes vel pluias sequente sicce-
dine In vigilia purificationis marie surget humiditas rara cum
temperacia frigoris vel pcrastinabit Die agate fortes surgēt ven-
ti subsequenti humida.

¶ Coniunctio marcij

¶ Secunda feria post purificationis marie virginis hora nulla
minuto 40 post meridiem instabilis cū ventis per mercuriū plu-
ries serena tempata ad frigidum per saturnum.

¶ Positio Marcij plus humida tñ temperata per iouem cuz
ventis vel niuibus quandoqz serena.

¶ Dies

¶ Ipso die sancte scolastice veniet humiditas fortassis cū casu ni-
uiam durabilis In pfecto z festo valentini notabilis mutatio per
humidum Sexta feria post valentini mutacio p vētos Dominica

Innocauit aeris motus cuz tempestate pluuiali siue niuosa In vigilia z festo mathie fortis aeris mutatio niues cum frigore Circa dominicā reminiscere casus niuū siue pluuię durabiles ven^o tñ sereniū itermiscet feria 3 post mathie v̄tī fortes cū sereno in p̄festo adriani aut niget aut pluet mistuo sereno dominica letare mutabitur aura per nubila.

¶ Capitulū terciū de Aere z suis ptib⁹.

¶ Aer incipit in p̄festo sancti gregorij circa horam 6 ante meridiem tpancia in pluuijs sñ notabili frigore cū mltitudine nebulaz stabūt venti oriētales z occidentales frigus tamen z pluuias luna intromiscet.

¶ Coniunctō Aprilis

¶ Tercia feria ante gregorij hora 9 minuto 55 post meridiē in stabilis ventosa temperantia tamen ad plus frigidū humida cuz mistuo quandoqz calore.

¶ Opositio aprilis temperata sic ioue operante cum instabilitate ventozū in locis calidis thonitrua z humiditas:

¶ Dies

¶ Quinta feria ante gregorij mutatio p̄ turbulētiam aeris z non pluet Ipo die gregorij pluuię mites sic scōa feria seq̄ute In p̄festo gertrudis fortis aeris mutatio in humidū nō durabilis Sabbat̄ thō antebenedicti tempestuosus aer cum humido sub seq̄ute pluuiā Scōa feria sabbat̄ho z dominica pasce surgēt v̄tī cū aere tēe broso z humido Ultimo festo pasce ad ininus curs⁹ nubiu z cū nebulis z humiditate Sexta feria post pasce pluuię vel tardabunt in crastinū Die sācti ambrosij aura tempestuosa cum pluuijs Tercia feria post ambrosij fortis mutatio p̄ pluuias

¶ Coniunctio Maij

¶ Feria quita post ambrosij hō 6 minuto 34 añ meridiē instabilis cū v̄tīs Iouis tpata a frigore serena cū putefactōe mart̄s.

¶ Opositio maij sexta feria añ gregorij hora 1 minuto 11 p̄ meridiem humida temperata plus serena cuz ventis p̄ venerem in locis montanis siue calidis tonitrua.

¶ Dies

¶ Sexta feria post ambrosij venti pluuias expellentes z tardabit Añ festū tiburcij mutatio aure per v̄tōs Sabbato p̄ tiburcij gradus diluuij humidum signat die valerian̄ pluuię z frigora cū tempestate durabiles Quinta feria ante geozij venti stabūt mercuriales Diebus sāctoz geozij z marcij venti cū humido Die sancti v̄talis humiditas cum v̄tīs temperatis Feriasexta z sabbato ante philippiz iacobi Vehemētes flat⁹ v̄tōzū durabiles pluuias expellentes In p̄festo

z festo inuencionis sancte crucis fortis mutatio p tēpestates.

C Coniunctio Junij

C Sexta feria post inuencionis sancte crucis hora 3 minuto 12 post meridiē serena tēpata p iouem z venerē cū humiditate mistua.

C Opositio Junij dominica ante vrbani hora 2 minuto 14 añ meridiez temperata a frigore humida cum instabilitate mercury ventosa cum tonitruis in locis calidis.

C Dies

C Tercia feria añ sophie humiditas p nubila die suacij vēti Ipso die sophie mutacio aeris nebule cum ventis Quarta z quinta ferijs post sophie fortis aeris mutacio p tēpestates z fortassis durabit i feriā sextaz Sabbatho añ vrbani generabunt pluuię minor calor cum ventis In pfecto sancti vrbani turbulētia aeris cum nubib⁹ Sexta feria z sabbato post vrbani vēti validi cū aeris mutatioe In pfecto z festo petronelle erit aer tenebrosus cum humiditate et vētis Quinta feria z sexta sabbatho añ ambrosij apertio portarū pro uentis z humiditate pluuiali.

C Coniunctio Julij

C Die facti bonifacij hora nulla minuto 38 añ meridiē humida calida instabilis cū ventis serena quōqz cū temperie.

C Opositio Julij secunda feria añ Johānis baptiste hora 1 minuto 6 post meridiē tēpata in frigus z calorem humida cū ventis et instabilitate aeris.

C Caput quartum De estate z eius ptibus.

C Estas incipit dominica ante viti infra 5 et 6 horas añ meridiem mediocritas pluuiarū calida tēpancia aeris bona commixtio uehemēcia vētorum pluuias expellēcium.

C Dies

C Tercia feria z quarta post bonifacij apercio p ventis humiditate in certis locis grādines minorabit calor z durabit Sexta feria z sabbatho post bonifacij obscurabitur aer cuz humiditate et vētis Die sancte barnabe turbacio per nubes In pfecto viti turbulētia aeris venti cuz pauca pluuiā Quinta z sexta ferijs grad⁹ diluuij humidū signat fortassis tardabit dominica post viti mutabitur humore z serenitate In vigilia iohānis baptiste tempestuosa mutatio per humida z nubila sequent vēti Sabbatho z dominica post iohannis baptiste remissio caloris z si humidū cū ventis Circa festū petri z pauli tēpus nubilosū humidū p graduz diluuij serenitate non exclusa cū ventis In pfecto visitaciōis marie apercio pro humido cum instabilitate.

C Coniunctio augusti

C In festo sancti ydalrici hora 11 minuto 35 ante meridiem tēpora serena per iouē ad mixtis quāq; pluuijs cum ventis.

C Opposicio augusti tertia feria ante marie magdalene hora 10 minuto 24 post meridiem multū humida per lunam serena pluuijs cum tonitruis et fulguris ex natura martis.

C Dies

C In crastino sancti ydalrici fortis mutatio p̄ tempestates Quinta feria ante margarete apercio p̄ humiditate et ventis sequēte serenitate Sabbatho autē margarete aura tenebrosa fortis mutacio sequentibus diebus tempestuosus In festo diuisionis apostolorum surgunt venti occidentales cum accessorio humore Die alexy aura bona et bene complexionata concurrentibus nubibus Quarta feria ante magdalene forte tempestates esurgent cum pluuijs et certis locis corruscationib⁹ Ipso die magdalene apercio p̄ pluuijs Quarta et quinta ferijs pluue cum cursu nubium cum obscuritate aeris Sabbatho post iacobi serenū Dominica sequēte obscuritas magne pluuiie .petri ad vincula fortis mutatio.

C Coniunctio Septembris

C In festo inuencionis sancti stephani hora nulla minuto 41 ante meridiem in stabilis humida calida cum vētis et tonitruis per mercurium et venerem.

C Oppositio septembris feria quinta post assumptionis marie hora 6 minuto 56 ante meridiem humida cum pluuijs per mercurium nubilosa ventosa cum tonitruis in locis certis.

C Dies

C In die sancti oswaldi venti cum pluuijs cum magna apertioe portarum fortassis precedet Dominica et secunda feria ante laurēcij et ipso die laurencij cursus nubium cum serenitate et humido In profesto et festo sancti hipoliti apercio pro ventis et frigore sequente tempestate forti cum pluuijs et obumbratione feria quarta post assumptionis marie tempus serenum sequente cursu nubium Sexta feria post assumptionis marie apercio pro humiditate aura boni complexionata In vigilia sancti bartholomei apercio pro ventis et pluuijs et durabunt nubes In profesto et festo sancti augustini bumectabit incrassabitur pluet atq; frigescet.

C Coniunctio embolifimalis

C Die sancti egidij hora 4 minuto 8 post meridiem pluuialis in stabilis cū nubibus per mercurium z venerē magis ad frigidū.

C Oppositio Embolifimalis sexta feria ante mathei hora 3 minuto 27 post meridiem instabilis pluuiosa per mercurium z lunaz quando q3 temperies cum ventis z serenitate.

C Dies

C Crastino sancti egidij apercio pro humiditate pluuiali durante sequentibus vētis In profesto z festo natalis marie notabilis mutatio aure sequētib' pluuijs z aeris turbulēcia scda z tercia ferijs pariter mistua serenitate.

C Caput quintum de Autumno z suis partibus

C Autumnus incipit die exaltationis sancte crucis infra sextam z septimā ante meridiem paucitas pluuiarum cū corruptione ventorum sine frigore notabili fortassis incendia plus solito pro sua q̄litate estati similis.

C Dies

C Die sancti lampti apercio pro humiditate mistua serenitate z modicis vētis In vigilia z festo matheie tēpestates durabiles aut precedet cum pluuijs z ventis Sexta feria z sabbatho ante michaelis nebulosa cū humiditate In pfesto michaelis nebule cū vētis.

C Coniunctio Octobris

C Sabbatho post michaelis hora 9 minuto 28 ante meridiem instabilis humida cum ventis plume per lunam z saturnum quādoq3 serena cum frigere.

C Oppositio octobris Die sancti galli hora nulla minuto 33 an meridiem ventosa instabilis temperata pluries terena ad mixta serenitate saturni.

C Dies

C In profesto z festo francisci mutatio in humidum p̄ grad' diluuij ad mictis vētis Quinta feria post frācisci surgēt vēti sequenti humido nuboso In pfesto sancti dionij fortis mutatio sequente humiditate z post hac serenitate in crastino sācti colomani apcio pro ventis sequēte humiditate In profesto z festo sancti luce ewāgetisse pluuias ps planie signat Die vrsule valide mutabitur per humiditatem vel perastinabitur Tercia feria ante simonis z iude frigiditas cū humido aut āncipabit In vigilia z festo grādis mutatio per hymbres.

C Coniunctio Nouembris

C Die sancti Wolfgangi hora 3 minuto 44 ante meridiē mutabilis serena cū temperie iouis humida.

Conpositio nouembriſ in pfeſto ſancti leopoldi hora 11 minuto 3 ante meridiem humida ventola per mercurium temperata ad mixta ſerentate .

CDies

CDies omnium animarum z ſequens mutabunt humiditate z frigore venti fortes Sexta feria poſt omnium ſanctorum apercio p pluuijs ad minus aer ſpiſſus cum nubibus Die ſancti leonbar di mutatio per veteros Ipſo die 4 coronatorum humiditas fortaliſ nix p gradu diluuij In pfeſto z feſto ſancti martini ſurgent veteri cum frigore ſequente tempeſtate magna Die ſancti leopoldi fortes venti cum tepeſtate valida ante z poſt In feſto z craſtino ſancte elizabet venti niues vel pluuias expellentes vel tardabit in craſtinum In profeſto clementis tempeſtuſa mutatio per humidum ſequentibus nubibus cum humiditate Dominica aduentus domini ex orbe ſurgent venti fortes cum niue vel pluua .

Coniunctio Decembris .

CIn vigilia ſancti andree hora 9 minuto 28 poſt meridiem ventola ventis mercurij humida per ſaturnum nocens pluries ſerena .

Conpositio decembris die ſancte lucie hora 11 minuto 14 poſt meridiem humida ventola forte cum caſu niuium temperata ſecundum qualitatem temporum a frigore .

CDies

CQuinta feria z ſexta venti pluuias expellentes aut tardabit in craſtinum Dies barbare nubila cum aeris humiditate craſtinum conceptionis ſequentur tempeſtates magne z durabiles precipue circa feſtum lucie pluuię vel nubes .

CCaput ſextum De Hyemis altera parte

CHyems incipit in profeſto ſancte lucie infra decimas z vndecimam horas ante meridiem multiplices flatuſ ventorum cum magno rigore frigoris caſus niuium ſiue pluuiarum

CDies

CQuinta feria poſt lucie mutatio in humidum Dominica ante thome venti humiditates ante z poſt In vigilia thome apercio pro pluuijs vel niue ſic in craſtino thome humiditas Ipſo feſto natiuitatis criſti apercio p ventis dies ſtephani z iohannis tepeſtates valide cum humiditate Die innocentium apercio p humiditate .

Coniunctio Januarij

CIn craſtino innocentium hora 1 minuto 31 poſt meridiem temperata multum humida humiditate ſaturni inſtabil cum veteris .

De statu regni vngarie

Adagnates apparebunt prodigi multas expendentes peccuni
arni. multiplicabunt paralitici. gwerre de gradatōnes accident in
aere tenebre Multiplicabuntur pluuię Quarta vernalis calida
pauci nubes Temperabunt estas z autumnus Corroborabit fri-
gus yemis Flabūt in medietate eius venti occidentales Erit de-
structio pascuoz multitudo bestiarum aque. nocumentum homi-
nibus ex vermibus terre.

De statu morauie

Caveant homines inimicitias pericula lune superiores in ar-
mis versabunt timeant dolorem oculorum z capitis videntur plus
rubeo Flabunt venti orientales z occidentales cum temperamen-
to aeris in vere cum prosperitate quarte estiuę z erit autumnus
similis ei in qlitate vehemencia frigoris yemis Multitudo her-
barum z pascuozum minuentur messes arenales cum prosperita-
te ceterozum fructuum.

Finis

Wienne Inpressum per
Johannem Winterburg.

